

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28— Cor
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și
străinătate:

Pe un an. . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurbane
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a

—
INSERȚIUNILE!
se primesc la administra-
ția.

Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.

—
Manuscrisurile nu se in-
uapozază.

In chestiunea „diplomației române“.

Arad, 30 Decembrie.

Trăim zile foarte agitate și nimenea nu poate ști, ce ne rezervă ceasul de mâine. La noi, ca și peste hotare, în regatul român, opinia publică se frământă într-o atmosferă de nesiguranță apăsătoare. Sub stăpânirea acestei dispozițiuni sufletești, foarte explicabilă, este firesc lucru să se ivească porniri de amărăciune, manifestațiuni de criticism violent și exagerațiuni pe cât de bine intenționate, pe atât de nedrepte. Dacă e adevărat, că presa are chemarea să se facă ecoul glasurilor sincere, nu este mai puțin adevărat, că datoria organelor serioase este să restabilească starea de fapt a lucrurilor și să reducă la justa lor valoare exagerațiile și rătăcirile celor purtați de patima oarbă a unui sentiment național nelimpzit.

Ținem să procedăm astfel, chiar dacă sunt în joc opinii riscate ce s'au putut strecura în acest ziar. Dreptatea, adevărul, bunul simț și tactul politic mai presus de toate!

Zilele trecute am petrecut la Budapesta, unde am avut de sfătuit multe afaceri obștești cu dd. Mihali, Maniu, Vaida, Braniște și O. Goga. În absența mea din Arad, în numărul din 11 (24) Decembrie s'a publicat în „Românul” articolul intitulat „Diplomația română”. Autorul, un vechiu și onorabil colaborator al ziarului nostru, a exprimat în acest articol o serie de opinii și porniri pur personale, cu cari nu ne putem identifica și pe cari nici direcția acestui ziar, nici conducerea partidului național, nici opinia noastră publică nu le poate primi. Dacă, totuși, s'au putut publica, fără vre-o rezervă imediată din partea noastră, faptul este a se atribui împrejurărilor fatale, că în redacție articolul cum am aflat ulterior, n'a mai fost cenzurat, venind dela un colaborator încercat și de perfectă bună credință.

De când a văzut lumina tiparului, articolul în chestie a provocat supărări, și protestări legitime atât la noi, cât și în România. Au fost măhniți și au protestat în prima linie aceia cari răspund de direcția „Românului” și aceia cari stau în fruntea politicii partidului nostru național. De aci explicațiunile și rectificările, pe cari le facem cu deplină sinceritate spre dumerirea și satisfacția celor loviți și acuzați pe nedrept.

Nu noi, Românii de aici, avem chemarea și dreptul a judeca valoarea politică și națională a diplomației fraților noștri liberi. Numai dâșii sunt chemați și competenți a-și aprecia, după merit, reprezentanții în străinătate. Noi avem nădejdea și chiar buna știință, că interesele statului român sunt încredințate cui se cuvine, iar excepțiunile, întrucât ar exista, nu se cade a le căuta și a le stabili noi de aici, pentru că ne lipsesc elementele unei drepte judecăți.

Cu atât mai puțin se cuvine a ne ridica în contra unor personalități diplomatice de valoarea dlui Mișu, pe care guvernul și toate partidele României l'au însărcinat să reprezinte și să apere interesele românești la Londra în momente atât de grave. Suntem în puțință a ști, că departe de a fi „grec”, d. Mișu este fiu de preot român din județul Prahovei și s'a distins ca un diplomat de prima forță și ca un român adevărat, în tot timpul strălucitei sale cariere. Fost ministru plenipotențiar la Sofia, Viena și Constantinopol, d. Mișu era — de sigur — cel mai indicat să reprezinte România în conferința ambasadurilor europene, unde se discută faza hotărâtoare, în care a intrat chestiunea balcanică.

Nu este dreaptă nici acuzația, că la Viena d. Mișu n'ar fi fost mai presus de toate român și patriot fanatic. Noi știm, dimpotrivă, că dsu a desfășurat acolo o muncă din cele mai luminate și din cele mai energice pentru interesele regatului și neamului românesc. Aceleași elogii pe deplin meritate trebuie să le facem actualului consul general al României la Budapesta și atâtor altora dintre diplomații români.

Vor fi poate între acești diplomați, unii bărbați, ai căror strămoși depărtați n'au avut sânge din sângele neamului nostru, dar naționalitatea lor românească nu se poate contesta de nimenea, dacă dâșii ori părinții și bunicii lor s'au asimilat cu desăvârșire.

Incheiăm cu o rugămintă și cu o dorință. Rugăm pe scumpii noștri frați din România, să creadă că exagerațiunile din articolul „Diplomația română” au fost numai ecoul necontrolat al unor pasiuni prea personale, fie dela noi, fie chiar din România, de unde ne vin câte-odată și porniri, cari ne pot dezorienta.

Exprimăm, în acelaș timp, dorința ca onorabili noștri colaboratori să nu piardă din vedere, niciodată, chemarea acestui ziar de a cultiva cele mai frățești legături între Românii din Ungaria și Ardeal și între toți bunii noștri frați de aiurea.

Vremile, prin cari trece neamul românesc, cer tărie sufletească și numai dragostea fără de patimi poate înălța și poate limpezi sufletele, întărindu-le cu adevărat.

Vasile Goldiș.

Spre Albania independentă.

— Dela trimisul nostru special. —

Intâlnirea cu poetul Nuși Tului. — Canibalii secolului XX. — Manifestații albaneze la Valona. — Prezentarea la tronul Albaniei. — Albanezii din America împotriva unui prinț mohamedan. — Scrisoarea dlui Nuși Tului, adresată directorului nostru.

Brindisi, 25 Decembrie.

Fiind informat telegrafic dela Bari, că au sosit la Brindisi câțiva fruntași Macedo-Români, m'am grăbit spre a-i întâmpina, ca să aflu cele mai recente noutăți despre soarta conaționalilor noștri din Macedonia, din Epir și din Albania. — Fatalitatea a făcut ca să scap primul grup, în frunte cu preotul român, Gheorghide, care a luat drumul spre București prin Fiume.

Asăzi însă am fost surprins, când mi s'a comunicat că poetul Nuși Tului, revizorul școlilor românești din Epir, — sosise la Brindisi. După o goană nebună, parcursă în micul orașel italian, îmi tâlnesc pe simpaticul poet și literat aromân, care nu-și putea ține lacrimile de bucurie, că întâlnesc un compatriot în portul Brindisi, după o rătăcire de două luni prin munții și pădurile seculare din Epir și Albania. — Prima întrebare pe care mi-a pus-o fost, dacă am ceva noutăți despre soția sa, pe care o părăsise în orașelul Grebena, — unde sediul revizoratului românesc, — lăsându-o cu copii mîțici, pradă bandelor grecești, cari ocupaseră în primul rînd Grebena.

Grație ultimului număr din „Românul” care mi s'a transmis la timp din Trieste, i-am putut da informațiuni precise despre dna Tului, care s'a aflat la Salonic, astfel precum se menționează în corespondența pe care a primit-o redacția noastră redându-ne un taboul fidel despre grozăviile întâmplare la Grebena, citându-se din partea corespondentului din Salonic, fiecare caz în parte, mărturisit verbal chiar de ctără dna Pandora Tului.

Evident că această știre i-a umplut sufletul de bucurie fruntașului nostru luptător, care își chipuia că atât soția cât și copiii, ar fi avut soartă martirului Cicma și a farmacistului Zagora din Grebena, cari au fost ciopârțiți de cătră canibalii secolului al XX-lea și anume de cătră soldații Regele George, care se intitulează cu mândrie Regele linilor!!

Declarațiile dlui Nuși Tului, fiind de o extrer gravitate, l'am rugat să facă un expozeu fidel cele văzute, sub propria sa semnătură, cu destina de a se publica în „Românul” care pentru prima oră a adus vestea că îi trăiește soția împreună copiii lui dragălași, despre cari n'a putut obține nici o știre timp de două luni.

Față de cele expuse mai sus, trebuie să reamintim în primul rînd meritul Monitorului ofic al Românismului de pretutindeni, și anume juriului „Românul”, care în scurt timp a pătruns pe tot locul unde mai bat inimă românești.

Referindu-mă la prima corespondență, trim

FORMAȚIUNI

Arad, 30 Decembrie 1912

Un gest care ar trebui imitat de mulți.

Directorul nostru a primit azi dela Liga pentru unitatea culturală a tuturor Românilor, secția Constanța, următoarea scrisoare:

Domnule Director!

Comitetul Ligei Culturale, secția Constanța, luând cunoștință cu adâncă părere de rău de greutățile materiale, cu care aveți a lupta în susținerea importantului organ național „Românul”, a hotărât în ședința sa dela 12 Decembrie c. ca, potrivit slabelor noastre mijloace, să Vă întindem o frățească mână de ajutor, și, în consecință, a încuviințat să Vă trimeată comunei a șase abonamente la ziarul „Românul”, și anume: Un abonament pentru secția Constanța a lizei culturale și cinci abonamente pentru cinci comune românești amenințate de maghiarism în și Transilvania.

Al acestor abonamente Vi se va învinta odată cu cerșiasa, iar abonamentele rămân în fiecare an de secțiunea noastră.

Trimiți, Domnule Director, expresiunea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte: Dr. Al. Tălășescu. Secretar: Prof. G. Coriolan.

Scrisoare din Iași. Deunăzi a avut loc în Craiova o mare sărbătoare artistică, asupra căreia și-au atins privirile Români de pretutindeni. După o strălucită carieră de 50 de ani, artistul Anestin, ultimul interpret inimitabil al vestitului „Barbu Lăutarul”, se retrăgea din teatru încununat de glorie și afectuoase manifestații de simpatie din partea directorului teatrului, d. Em. Gârleanu, a colegilor și a publicului craiovean.

Și noi ieșenii avem mândria și mulțumirea de a petrece o zi identice cu cea pe care a trăit-o în Iași. La neamul Atena, numită „Coana Veta”, își lua rămas-bun public în mijlocul unei dănoase și afectuoase manifestații, după o carieră actoricească de 35 de ani.

O jumătate de veac petrecută pe scene de toată mâna, și mai bune și mai mult rele, nu e puțin lucru. Și mai ales să faci parte din frumoasa generație de pregătitori artistici ai publicului nostru nedisciplinat, e și mai greu lucru. Pe când artiștii de azi au de luptat cu pretențioasă critică, cei de demult aveau de luptat și cu greutatea materiale, dar mai ales și cu indiferențismul publicului. A le învinge și pe unele și pe altele e fără îndoială un merit ce ia proporții eroice. Acesta e meritul pe care cu perfectă legitimitate și-l poate asuma și sărbătorita noastră „Coana Veta”.

În seara când dna Atena Georgescu apărea pentru ultima oară pe scenă venise lume multă, și serios deosebită de publicul obișnuit al teatrului ieșean. Erau reprezentanții senili ai publicului teatral de pe vremea când artista sărbătorită abia își începuse cariera: bătrâni și doamne în vârstă, cari urmăreau cu ochii înălțimiți jocul încă tot sprinten, al artiștii lor favorite de odinioară. Pentru aceia, de sigur, va fi pus „Coana Veta” mai ales tot sufletul ei în rolurile din „O căsnicie” a lui Ursachi și vestita melodramă „Două Orfeline”, pe cari le-a ales pentru reprezentarea de adio.

Se vorbește mult în urma promisiunii formulate făcând-o la Galați de actualul ministru de comerț, d. N. Xenopol — despre rostul unei Academii Comerciale, care e pe cale de a fi înființată și la noi.

Unii, la auzul acestei știri, scot exclamații de o vădită mulțumire, alții, mai puțin optimiști, își exprimă rezerve. Mi se pare că e drept să ne unim și noi cu aceștia din urmă. Și iată pentru ce. Înființarea Academiei Comerciale, oricât de bune ar fi intențiile cari stau la baza ei, e cel puțin prematură. E în deoște cunoscut că, mai ales în Moldova, ne lipsește clasa de mijloc a meseriașilor și comercianților români. Școlile comerciale elementare cari funcționează astăzi

n-au răspuns așteptărilor cari se puseseră în ele. Înființarea Academiei Comerciale ar însemna deci înmulțirea laboratorilor de funcționari comerciali — căci aceștia sunt produsul actualelor școli comerciale.

Așadar, până când actualul sistem de organizare a școlilor comerciale elementare și superioare nu va fi schimbat, o Academie Comercială nu e spre binele intereselor permanente pe cari le urmărim cu toții. — St. P. Moldovanu.

Pentru fondul ziaristilor a mai dăruit d. Octavian German preot greco-catolic 4 cor. Sincere mulțumiri!

Ofițer român distins. D. Florian Medrea, locotenent și ofițer al serviciului de geniu la regimentul bosneac nr. 1 din Viena, a primit decret de laudă publică din partea comandei corpului II de armată (Viena), pentru un procedeu nou la improvizarea de poduri, inventat de d-sa. Metodul dlui locotenent Medrea face posibilă construirea unui pod de trecere, în timp de $\frac{1}{4}$, maximul de 1 oră, până când sistemul vechi reclama 2 și jum. ore. Modul inventat de ofițerul român a fost încercat de toate batalioanele de pioneri și va fi introdus în armata monarhiei. Săntărea cu drept motiv mândri de cinstea, ce ne face falanga de ofițeri români cari stau în serviciul Austro-Ungariei. Pe locotenentul Medrea îl știm între cei mai de seamă. Om cult, ofițer distins și român ireproșabil în înțelesul strict al cuvântului, d-sa are considerația deosebită a superiorilor săi. Locotenentul Florian Medrea este originar din o familie fruntașă de țărani din Telna lângă Alba-Iulia. — Il felicităm

Dela facultatea teologică din Cernăuți. În semestrul de iarnă al anului școlar, 1912/13 sunt înscriși la facultatea teologică din Cernăuți 193 de studenți. După naționalitate 121 sunt Români, dintre cari 9 din Ungaria, 51 din Bucovina și 61 din România. Restul de 72 sunt slavi, și anume 53 Ruteni, 7 Bulgari și 12 Sârbi din diferite țări.

M. S. Regina despre războiul din Balcani. Cunoscuta campioană pentru pace, baronesa Berta Suttner, publică în ultimul număr al revistei germane la „Friedenswarte” următoarea scrisoare pe care a primit-o dela M. S. Regian, pe când ea se afla într'un turneu în America:

Sinaia, 10 Oct. 1912.

Dragă Doamnă! Scrisoarea d-tale m'a atins aproape ca un tipăt de durere, deoarece am primit-o în aceeași zi când războiul a izbucnit la porțile noastre. Numai Dunărea își rostogolește undele ei cumplite între noi și groaznica nenorocire. Regele a făcut tot ce i-a stat în putință ca să fie pace între toate aceste popoare iritate, între aceste tinere națiuni cari simt și voiesc să-și manifeste puterea lor numai într'un singur chip, care este cunoscut pe întunecatul nostru pământ, unde lozica este lupta. Nu sunt în stare să mai scriu, căci nu știu ce vor vesti orele de dimineață ale zilei de mâine. Totul este întuneric ca și nouri cu ploți torențiale, cari de atâtea săptămâni ascund cerul. Doresc să prospereze opera d-tale în țările luminate, în cari te află acum. Aceasta este cea mai mare dorință a mea.

Ca întotdeauna Elisabeta D-tale, „Carmen Sylva”.

Sfânta Lydvina... Nu-i așa că n'o cunoașteți? Și totuși există. Își are locul său în calendar și se zice că își îndeplinește funcțiunea cu multă exactitate — printre ceilalți sfinți. Și ar trebui să se știe asta mai ales acum când începe patinagiul, căci sfânta Lydvina e patroana drăguțelor patinatoare și a patinatorilor. Și să nu credeți că sfânta Lydvina e o sfântă de contra-bandă sau de dată recentă. De peste șase sute de ani sfinții părinți au primit-o în rândurile lor. Era la 1395 într'o iarnă strâșnică. La Schiedam, pe țărmul mării Nordului o tânără fată Lydvina Breugman alunecă pe când patina și din cauza zdruncinăturii produse, muri. Biserica, câțiva ani mai târziu, o trecu în rândul sfinților.

Moartea lui Kiderlen Wächter. Din Stuttgart primim următoarea telegramă: Azi dimineață a murit din apoplexie secretarul de stat al afacerilor externe din Germania, Kiderlen Wächter, la orele 8 fără 10 min. în locuința surorii sale baroneasa de Gemingen unde a petrecut sărbătorile de Crăciun.

Membri fondatori ai bisericii ort. rom. din Vârșet s'au mai înscris, plătind câte 500 cor. doamna Elena Dr. Méhes și d. D. Nicolae Imbroane, ambii din Vârșet. Nobila dlor jertfă și o răsplătească Dumnezeu cu darurile sale bogate!

Explozie într'o mină. În seara Crăciunului a avut loc o mare catastrofă în tunel de carbuni ale lui Adolf Gluck de lângă Hanovra. Cinci lucrători mineri au fost omorâți de o explozie.

Un tunel inundat. La o distanță de 4472 metri dela intrarea în tunelul Monidor, a izbucnit un torent de apă, foarte puternic. Lucrătorii cari se aflau în tunel au fost salvați. Torontul e atât de puternic încât pe secundă aruncă 40.000 metri cubi de apă. Intreg tunelul și împrejurimile sunt impracticabile. Se crede că apa provine dintr'un izvor subteran care a fost tăiat de tunel.

Necrologuri. Văduvă Draghina Secula născ. Mera ca fiică și Melania Arsicic ca nepoată, cu inimă frântă de durere, aduc la cunoștința tuturor rudeniilor și cunoscuților, că iubita mamă și mătușă vād. **Elena Mera**, — mama regretatului nostru prieten T. Mera, meșter în urma unui morb îndelungat al vieții, în 25 Decembrie n. 1912 și-a dat blândul suflet în mână.

Rămășițele pământești deosebite, se vor depune spre vecinica odihnă în 27 Decembrie st. n. la orele 1 jum. d. a., în cimiterul gr.-or. român din Siria.

— Dna Agnes Spătariu ca soție, fii, ginere, nepoții, strănepoții au lansat trista veste, **Vladimir Spătariu**, avocat, în etate de 67 a. și-a dat nobilul său suflet în mâna Creatorului în 27 Decembrie st. n. Rămășițele pământești ale defunctului se vor așeza după ritul gr.-or. român spre veșnica odihnă în 29 Decembrie Duminecă la 3 ore d. a. în cimiterul gr.-oriental din Vârșet.

— Părinții, bunicii și fratele aduc trista veste, că **Ioan Popoviciu**, student la medicină repausat la 24 Decembrie n. 1912 în etate de 20 ani în Budapesta, unde-și făcea studiile universitare.

Rămășițele pământești ale defunctului transportându-se din Budapesta la Beiuș, au fost petrecute dela gară în 28 Decembrie n. 1912 la orele 2 p. m. la cimiterul bisericii gr.-ort. unde după săvârșirea prohodului au fost așezate spre vecinica odihnă.

Fie-le țărina ușoară și memoria binecuvântată!

x Mari cantități de **decoruri admirabile** rămase dela Crăciunul catolic precum și mai multe sute de hărți moderne decorative din cauza aglomerației se vând cu preturi moderate la **librăria Kerpel Izsó**, Arad, (Palatul Fischer Eliz) Ke. 70.

x **Înștiințare.** Aducând la cunoștința public transformarea radicală a camerei uscate de aburi și punând-o la dispoziție publică, totodată anunțăm on. public că luând în considerare scumpirea cărbunilor și siliți și de alte împrejurări începând dela 16 Decembrie am arcat prețul scâlzei pentru femei și bărbați la 1 cor. 20 fil. Pentru zilele de Luni, Miercuri și Sâmbătă sunt valabile numai biletele cumpărate la casă ori și bilete externe pe lângă o taxă suplimentară de 20 fil., în celelalte zile ale săptămânii, adică **Marți Joi, Vineri și Duminecă** prețurile biletelor rămân neschimbate, cari zile sunt potrivite mai cu seamă pentru publicul din provincie. Rugăm binevoitorul sprijin al on. public, suntem cu distinsă stimă: **Diracțiunea băii de aburi Sîmay**. E. 638.

Excelenta revistă literară „FLACĂRA”, care colaborează cei mai de seamă scriitori mâni de pretutindeni, a intrat în anul al doilea al binecuvântatei ei existențe.

Cu acest prilej, „FLACĂRA”, dorind să pătrundă și în Ardeal în colțurile cele mai depărtate ale românismului a hotărât să reducă și pentru Români din Ungaria abonamentul, în ceea ce privește preții și inv. sâtești. Deși pe viitor preții și învățătorii români din Ungaria vor plăti abonamentul anual la „FLACĂRA”, la loc de 8 lei, numai cu 6 lei și 60 bani.

Indemnăm pe toți cetățenii noștri să se aboneze la această revistă care cită cu atâta plăcere în țărâna noastră.

din Triesta, Vă mai fac cunoscut că atât la Bari ca și la Brindisi, am întâlnit foarte mulți albanezi, cari așteaptă cu nerăbdare ziua când se va ridica blocarea portului de către vasele grecești, spre a se putea face intrarea triumfală în Valona, unde fâlfâie steagul *independenței Albaniei*, independență consacrată astăzi și de către conferința ambasadorilor din Londra.

Un fruntaș albanez mi-a arătat o lungă telegramă primită prin cablu submarin dela Valona, *că acolo s'a făcut o mare manifestație națională*, când s'a confirmat știrea oficială, că s'a recunoscut independența Albaniei de către conferința dela Londra, fapt care a fost adus la cunoștința tuturor orașelor și satelor, unde s'a arborat drapelul albanez până astăzi.

Guvernul provizoriu, compus din: *Ismail Kemal Bey*, președinte; *Monsignor Caciari*, vicepreședinte — fără portofoliu — împreună cu miniștrii: *Mușit Bey di Libhova*, *Ahmed Pașa Dârholia*, *Abdi Bey Toptani*, *Midat Bey Frasari*, *Pietro Poga Letuosi*, *Pandele Tali Coritza* și *Lulgi Carachuchi* — *Șco-dra* — au făcut câte-o vizită la consulatul austro-ungar și italian, rugând pe consuli titulari, ca să exprime guvernelor respective recunoștința poporului albanez, că sub protecția și în urma intervenției acestor două puteri, li s'a recunoscut independența, de către conferința ambasadorilor la Londra. Deși consuli acestor două state vecine, au dat un comunicat, că guvernul provizoriu din Valona, a fost primit numai în mod privat și nici decum oficial; totuși din această telegramă reiese, că miniștrii au fost conduși cu mare însufletire de către populația Valoniei și a numeroșilor delegați sosiți din toate părțile Albaniei, până în dreptul consulatelor, iar la înapoiere, manifestația a fost cu mult mai delirantă, întru cât membrii cabinetului au fost primiți în urale până la palatul administrativ unde se deliberează zilnic. Profitându-se de această manifestație considerată de guvernul provizoriu quasi oficială, populația din Valona a petrecut o zi frumoasă de sărbătoare, uitând pentru moment grija zilei de mâine cu blocusul grecesc, în dansurile naționale și imnuri patriotice, cari au continuat până în zori de zi.

După cum s'a făcut cunoscut prin presă, atât guvernul provizoriu, cât și numeroși delegați albanezi, aflători la Viena, Triesta, Bari, Brindisi, Roma etc., precum și coloniile albaneze din Constantinopol, București, Egipt, Italia, America etc... cu toții sunt zilnic preocupați de marea problemă, anume pentru alegerea unui *Domnitor!* — Până în prezent au circulat prin presă numele diferiților prinți, cari au făcut șgomot pe vremuri în mișcarea albaneză, de unde li s'a dat și titulatura de pre-

tendenți la tronul Albaniei, iar în timpul din urmă *Fuad Pașa*, unchiul Kodivului, a fost primit cu mari onoruri, atât la Viena precum și la Roma din partea oficialității, fapt care a contribuit să se creadă că ar fi cel mai apropiat prinț ca pretendent la tronul Albaniei.

Cum însă guvernul provizoriu și mai toți intelectuali albanezi, fără distincție de confesiune — cu mici excepții — sunt hotărâți s'o rupă cu trecutul, în care scop s'au făcut și proteste, Albania independentă nu vrea să aibă nici o legătură cu Constantinopolul, deci nici cu Islamismul. Aceste fapte umbresc foarte mult și șansele prințului Fuad Pașa, care actualmente se află la Roma, unde primește zilnic delegațiuni albaneze cari pescuiesc în apă tulbure.

Pentru a adevări cele spuse mai sus, voi reproduce următorul protest, publicat în organul *Federalei Pan-Albaneze „Vatra”* denumit *„Dielli”* — Soarele — care apare la Boston — America.

Telegramă adresată: Conferinței Naționale Albaneze din Valona — Albania.

„Federațiunea Pan-Albaneză din America „Vatra” transmite călduroase felicitări pentru inaugurarea voastră memorabilă. Roagă adunarea națională să respingă candidatura unui prinț mahomedan. — Nu faceți din Albania un stat Oriental ca China, Buhara, Afganistan sau Tunisia. — Idealul nostru este crearea unei Albanii europene, în felul Norvegiei, Danemarcei, Olandei sau Belgiei. Iată pentru ce noi preferăm un principe descendent dela vre-un tron regal european, care va introduce la noi tradițiuni și obiceiuri occidentale.

Subsemnatul, roagă în special pe deputații mohamedani spre a ne da dovadă de patriotismul lor, alegând un principe creștin. — A face contrariul înseamnă a comite o greșală nereparabilă”.

s. s. Pentru Comisiunea Federală:

Faik Konitza

Boston, 3 Decembrie 1912.

În legătură cu acest protest, se publicase în numărul trecut al ziarului „Dielli”, tot de către *Faik Bey Konitza*, un articol de fond, prin care se făcea o critică regimului June-Turc, care s'a prăbușit pentru simplul motiv, că nu schimbare nimic din apucăturile vechi ale regimului Hamidian și că se purtase foarte rău cu naționalitățile din Turcia europeană și în special cu națiunea albaneză. — Cu argumente destul de puternice atrăgea atenția compatrioților săi albanezi, ca să se ferească de a se inspira dela Constantinopol — unde este un cerc vicios, din care cauză s'a prăbușit imperiul turcesc. Deasemenea îi povățuiește ca să aleagă un prin-

cipe dintr'o familie domnitoare din Europa, căci în caz contrar, nu prevede nici un viitor *Albaniei*, dacă compatrioții săi vor fi ademeniți ca să-și aleagă un principe dela Constantinopol sau din Egipt. — Cum însă acest articol a stârnit oarecari nemulțumiri printre câțiva albanezi musulmani, *fruntașul naționalist*, *Faik Bey Konitza*, care este tot musulman, revine în No. dela 12 Decembrie a. c. tot printr'un articol de fond cu următoarele argumente:

„Eu vreau să apăr interesele Albanezilor musulmani. Doresc a le conserva cinstea lor, casele lor, libertatea și toată fericirea. Aș vrea ca Albanezii musulmani și toți compatrioții mei, să se statornicească în ocupațiile lor, să fie bine îmbrăcați și bine încălțați, să-și conserve pe hogii și pe toți dervișii lor împreună cu moscheele și cu vacufurile pe cât ve fi posibil; dar ar trebui să înțeleagă mai bine când spun adevărul.

Astăzi jumătate din Albania este în mâna dușmanilor noștri; casele noastre au fost arse, familiile noastre sunt măcelărite, femeile și letele noastre au fost desonorate. — Aceste nenorociri se vor repeta din nou și în nenumărate rânduri dacă nu mă veți asculta. — Ce trebuie dar să facem ca să ne punem la adăpostul suferințelor?

„Ar trebui să alegem ca domnitor pentru patria noastră, un membru din dinastiile mari ale Europei care să aibă influență puternică și ascendență covârșitoare”... Aceste sunt sfaturile mele, dacă nu voiți să mă ascultați, atunci duceți-vă să vă inspirați dela acei cari v'au adus în halul de astăzi!”

Am ținut să reproduc aceste păreri, întrucât sunt emise de către un intelectual albanez musulman cu cultură europeană. Înainte de a se stabili la Boston, a fost la Londra unde a editat mult timp valoroasa revistă albaneză „Schiparia” semnând cu adevăratul său nume: *Faik Bey Conitza*, sau sub pseudonim: *Spiro Franco Bey*. De altfel numele său este binecunoscut, întrucât a fost publicat de către presa din Viena, ca făcând parte din guvernul provizoriu împreună cu *Dervich Hima*. Asupra acestui punct vă voi trimite noutăți dela Valona.

M. D.

Scrisoarea dlui Nuși Tulliu.

Correspondentul nostru, care se află în prezent la Brindisi în Italia de sud, l'a rugat pe d. Nuși Tulliu să ne trimită un raport despre cruzimile comise de armata grecească împotriva Românilor din Macedonia. D-sa, care a fost martorul ocular al acestor cruzimi a scris directorului nostru o epistolă, care a sosit deodată cu raportul correspondentului nostru.

O confesie.

De Sarah Bernhard.

Colo sus, în Bretagne, se înalță, căzut în ruină, vechiul castel Vermel, cu turnurile și metezele lui de zid, în jurul cărora doar singur corbuli dacă mai zboară. Pustiu și părăginit e și arcul ce-l împrejmuiește, căci prin el nu calcă nicior de om, flori nu înfloresc și paserile cu iripitul lor vesel se ațin departe de el. Prinre zidurile de jumătate dărimate ale curții castelului, cresc într'un belșug luxos, mărăcini și căeți, și un miros înădușit de mușgaiu, trece prin toată clădirea asta dărăpănată, asupra căreia domnește o tăcere de moarte.

Aici trăia odinioară, retras de lume și oolit de toți, bătrînul duce Kirberzoff, la care nici nu avea intrare, decât singur nepotul său, bătrînul conte Robert, un june frumos și voic, cu părul moale, buclat, și cu ochii negri. Acesta era vioi și vesel, când ședea însă lângă unchiului său, uitându-se în ochii aceluia, cari hinteau neliniștiți și în cari se oglindea atâta ică, atâta chin mistuitor, simțea cum îl apăceva, ca o povară tainică, și se dorea afară aerul liber și curat. Bătrînul nu grăia nicilată un cuvânt legănat; sta mut, răzimat în tîlul său înalt, înmărmurind așa cu ochii ațintiți gol. Lângă el se înalță o columnă de porfir, deasupra ei o candelă de aur, împodobită cu stiri scumpe; ea ardea, și în fiecare minut, un

harap uriaș turna câte un picur de ulei deasupra flăcării. Vai și amar de capul lui, dacă și-ar fi uitat și numai odată de această datorie a sa, căci ar fi ispășit-o cu moartea.

Era o noapte de iarnă geroasă și senină. Sus, pe cer, stelele sămănate de Dumnezeu pe întinderea nesfârșitului univers, schintelau asemenea unor diamante strălucitoare, iar jos, pe pământ, dormia câmpia, acoperită cu un covor de zăpadă moale și albă.

Sus, în sala strămoșească, ședea ducele, mai palid și mai posomorît ca ori când altădată și pieptul i se înalța suspinând.

„Te doare ceva?” îl întrebă plin de șifală contele Robert, care ședea alături.

Ducele nu răspunse nimic, ci își plecă într'o parte capul ascultând.

„Noapte tăcută, noapte preasfântă!” se auzi din depărtare; înăbușit, asemenea unui vîers din altă lume, și vibrînd încet, pătrunse un glas melodios, de clopot, în chilia pustie, luminată singur numai de candelă.

„Auzi, Robert, auzi?” Pentru întâia oră după douăzeci de ani, ieși un cuvânt din gura moșneagului, și glasul lui, venit ca din mormânt, se izbi răsunînd, în pereții goi.

Pe contele Robert însă, îl cuprinse o groază neașteptată.

„Ascultă, Robert!” zise bătrînul cu glas încet și trăgănat, lăsându-și mâna grea și osoasă pe umărul tînarului. „Aveam odată un fecior.

Era tînar, viteaz și nobil. Iubea o fată și voia s'o iee de soție; eu însă m'am împotrivit fiindcă aceea pe care s'a fost ales'o era din neam de rînd, și eu? — eram nespun de ambițios. N'as fi putut suferi nici când așa o pată pe blasonul meu. Eram nebun, băiete, eram nebun. Păzește-te de o așa ambițiune, — ea e păcat de moarte”. Bătrînul istovit de încordarea vorbirii, se lăsă pe spate, suspinînd încet; după câteva minute însă, iarăș se reculese. „Ea era frumoasă, virtuoasă și avea un nume nepătat. Ii oferi-i bani, dar mi-i aruncă la picioare. În mânia mea am lăsat să o prîndă și să o arunce într'un turn al castelului. Am ținut-o închisă luni de-arîndul și ambițiunea mea se lupta cu neștrămutata credință a îndrăgostitei copile, cum să luptă doi inși piept la piept, în focul bătăliei. Atunci mă hotărîi a recurge la mijlocul extrem: copila trebuia să moară. Insuși diavolul mi-a inspirat acest plan sacrileg, pe care-l și execu-tai fără amânare.

I-am trimis, ca în numele mirelui ei, o scărîță de funii de mătăasă, sfătuiindu-o să fugă. Cu inima plină de bucurie și speranță, căzu ea în cursa ce i-am întins”.

El tăcu iarăș, eșofat, apoi urmă cu voce scăzută: „În ascuns am lăsat să desfacă deolaltă petrele, cari împrejmuiiau fereastra, pentru ca atunci, când fata se va cobori, perețele să se năruie, și fugara să se prăbușească, zdrobită, în curte jos.

Și în noaptea aceea, în care avea să se în-

Atragem atenția p. t. publicului asupra acestei epistole extrem de interesante, care ne dă o icoană vie a stărilor din Macedonia.

Iată epistola din chestiune:

Brindizi, 25 Decembrie 1912.

Domnule Director,

Bunavoință extremă cu care „Românul” dela Arad a întâmpinat întotdeauna chestiunea culturală macedo-română mă îndreptățeste să cred că și de astădată ni se va da ospitalitate nouă Macedo-Românilor de a aduce la lumina zilei scenele înfiorătoare ale armatei elene. Trebuie să se știe dela început, Domnule Director, cumcă în regiunea Epirului îndeosebi, unde am avut o chestie culturală în floare, conduita Grecilor a fost incalificabilă.

Sub pretextul că Români s'ar fi înarmat în printriva furilor au comis atrocități pe cari condeul nu le poate îndeajuns descrie.

Grecii, cari, după interviewul președintelui Venizelos — interview dat la Londra acum în urmă și reprodus și în gazetele italiene — Grecii — zic — cari se laudă urbi et orbi că combat ca liberatori iar nu ca conquistadores, cari combat pentru libertate iar nu pentru principii obscure au combătut din contră ca niște adevărați canibali împotriva a tot ce nu este grecesc, găsind, o graniță liberă dinspre Turcia, profitând de faptul că n'au întâmpinat oaste turcească niciări aproape — și aici e marea greșală a Turcilor — au cules lauri fără victorii și s'au ilustrat prin acte demne de seminițele din pusturile africane. În regiunea Grebena, în Naulitza și Sellige au comis atâtea atrocități în contra musulmanilor și a Românilor cari își apără țara și neamul că poate cine n'a fost martor ocular s'ar îndoi de veracitatea celor întâmplare. Numai din satul lancova, Domnule Director, au fost aruncate în râul Aliacmon 170 de femei, fapt ce se poate ști și din depeșa primită de toate consulatele străine dela lanina, dela fața locului. Virgine și femei bătrâne din multe sate erau mănate ca turmele de vite spre Liatista, orașel românesc precizat, și apoi torturate, schingiuite; copii de sân au fost străpunși cu baionetele fără milă. În câmpia Cojanei, din 40 de sate musulmane, nu cred să fi rămas 10 nearse și neprădate; satul Turcii a fost ars din temelie iar populația distrusă. Acestia pentru Turci, Români, cari n'au avut altă vină decât vina de aș fi iubit neamul, au fost bătuți, arestați, torturați, trimiși în închisorile din clasică Eladă. Un valoros luptător, d. Cicma, după ce s'a prezentat coman-

dantului dela Grebena și l-a spus că e român dar că nu depinde de dânsul să persecute cauza grecească, deși la început tratat cu oarecare curtuozie (în scop de a se înșela toți Românii ca să se predea) a fost ucis mișelește și cu o rafinerie de o cruzime incalificabilă. Legat de un pom, i s'a tăiat nasul, urechile, mâinile, picioarele; i s'au scos ochii de viu cu baioneta; apoi, ca culme, ordin a fost dat ca nimeni să nu-l înmormânteze. Un tribunal marțial compus din arhiereul dela Grebena și arhiereul venit dela Triest (cu o escortă de 25 călugări înarmați ca spahii) condamnă fără formalitate pe Românii cari își iubesc limba și neamul.

Subsemnatul, care eram escortat de vre-o 30 de Români, am fost urmărit până aproape de lanina, după ce Grecii au primit forțe mari ca să ne atace. În satul pur românesc Bueza am fost înconjuțați de 86 de soldați și antarți greci. întăriți și cu săteni din comunele Sonisci și Filipe, și somați să ne predăm, adăugând că în caz de ripostă vor fi măcelărite și familiile noastre cari se aflau la Grebena. La refuzul nostru categoric, tocmai în momentul când era să înceapă lupta desperată pentru viață ori moarte, palicarii ne-au despresurat după o mică fusiladă. Ce se întâmplase? Românii din comunele românești Abela și Gerivole, aflând că 200 de inși au tăbărit peste noi, într'un suflet și într'un gând, au alergat în ajutorul nostru cu armele în mână în număr de 250. Grecii, cari au instinct puternic instinct de conservare au luat-o la sănătoasă, trimițând și oameni chiar ca să-i cruțăm la rândul nostru.

Totuși, după două zile, subsemnatul și bravul ofițer român din armata otomană, Traian Moșu, am fost atacați aproape de satul Kalpaki, pe drumul ce duce la lanina, văzând că noi eram numai șase Români, restul retrăgându-se pe la vetrele lor, în creerii munților, unde trebuia să-și apere familiile de ororile antarților.

Norocul a vrut însă ca să vie în ajutorul nostru și vr'o 15 soldați cari întâmplător treceau cu mierinde pe acolo. După o luptă de un ceas și jumătate, bravii Greci (în număr de 56) au prărsit câmpul de luptă lăsând 4 morți și 2 răniți; noi avurăm nenorocirea să perdem doi soldați morți (unul român) și doi răniți. Iată cu câtă ură urmăresc pe Români liberatorii Greci.

Institutorii români St. Pudiki, Isti Gerdiki, preotul Costantinescu, Leon, Mihai Tepu-Iani, etc. au fost asemenea urmăriți trei zile și abia au putut sosi la lanina. Bravii români, T. Gioto Tullia și Matașu Tullia au trebuit să vie cu armele în mână până la lanina. De remarcat, că 10 zile, Grecii n'au atacat pe Români; apoi în-

tărindu-se bine, s'au dedat la o goană nebună. Toate satele grecești, armata lor și bandiții, despuiau comunele străine. Multe familii s'au refugiat care în cotro. În regiunea Zapor, 17 sate au fost arse. Frumoasele sate românești Flora, Grebeniți, Cernes, Metzovo, au fost jefuite și arse în parte. În anarhia procurată de război, nimeni nu se cruța. Nici Turci, nici creștini. Era o luptă dela om la om, luptă pe care am văzut-o și prin Albania de două ori ca martor ocular. În zarea câmpiilor, în creerii munților, spectacolul e sfâșietor. Satele se văd arzând, fumul se înalță în rotocoale; pe unde era măreție, vezi cenușă și ruini. Turme de vite se pradă fără milă; caii se vând pe 5 franci unul.

O fălcare de Români Farșeroți cari treceau spre Muzakia cu familiile și cu turmele lor au fost atacați de 200 de inși chiar sub ochii mei. Bravii Farșeroți au ținut piept două ore cu armele în mână, apoi au respirat cu toții liber, înregistrând numai două victime mari și un copil ucis de glonte.

Cu să inchei, Domnule Director, cu promisiunea de a reveni pe larg și detaliat altădată, spun că Românii sunt urmăriți cu o furie oarbă, că au multe victime, că sate au fost arse, averi s'au pierdut, că chestiunea lor pare înmormântată pe veci.

O observație: la Durazzo, un soldat sârb mi-a dat un număr din ziarul românesc „Universul” din care am cules ceva informații după două luni de marșuri și contra-marșuri. Am citit în numărul ziar un exposeu al primarului grec cătră Venizelos, în care protestează că Grecii ar fi comis crime. Perfidie danaică! Zicea chiar că Românii au fost cruțați, că tatăl meu ar fi fost protejat, ca toate că, adăuga primarul, eu sunt înrolat ca luptător. Actele mele nu-l privesc pe tatăl meu și pe primarul grec. Eu eram dator să lupt pentru neamul meu; dar ce a făcut primarul din averile noastre, nu ne spune? Unde-s casele Românilor? Un frate al meu nu știu dacă trăiește ori nu? Grecii pot să ne spună cum l-au tratat? Apoi: mai adaugă că Românii ar fi dat biserica și școala și cimitirul de bună voie, Grecilor. Serios? Sub tăișul de sabie nu-i curios să fie urmat așa ceva în urmă. Dar naște întrebarea: Grecii spun că Români nu există. Cum se face atunci că nu numai există, dar au și școli și biserici? Cum se face de luptă — după spusese Grecilor? Să sâspundă. Nuși Tulliu.

tâmpile asta — era noaptea de Crăciun — avui un vis bizar. Ridicat de un nor, fui dus prin neșfârșitul univers, până ce am ajuns la un loc, acoperit de boltituri puternice. Milioane de candelă atârnavă de lanțuri de aur; unele luminând viu în colorii azur-roșietice, altele pâlpaînd neîlmiște ori stingându-se. Ingeri, îmbrăcați în vestminte frumoase, albe ca lumina zilei, țineau strajă celor dintâi, pe când lângă celea din urmă, niște demoni negri și răi așteptau cu poftă selbatică clipa în care li se vor stinge flăcările.

„Ce-i asta? întrebai spiritul ce sbura pe lângă mine.

„Candelele acestea sunt sufletele semenilor”, răspuse el. „Luminatele ce strălucesc așa viu, sunt sufletele copiilor noi născuți, apărați de ingerul nevinovăției. Aici vezi sufletele multora, pentru cari spiritul bun și rău se luptă din răspuțeri, dar la sfârșitul vieții mai totdeauna învinge spiritul cel bun.”

„Arată-mi candela mea”, mă rugai. Insoțitorul meu mă duse departe, în jos, apoi se opri de-odată. „Uite”, zise el serios. „Acesta-i sufletul tău!”

Tresării de spaimă, căci numai un singur picur de ulei se mai afla în candela vieții mele, deasupra căreia plutea un demon întunecat, suflând în flacăra, ca să se stingă mai curând.

Și de odată mă simții biruit de groază, de spaimă și — de lașitate, da, de lașitate!”

Bătrânul tacu ațintindu-și privirea în gol. „Auzi tu, Robert, ce-ți spui?” începu el din

nou. „Lângă mine ardea o candelă, în lumina cea mai curată și strălucitoare și această candelă de aur era păzită de un inger cu aripi albe. Deavolul cel negru însă, zbură până la mine sus, șoptindu-mi ceva în urechi, întâi încet, apoi tot mai cu insistență. Atunci am smuls o peană din aripa lui, și înmoindu-o în candela cea plină, am lăsat ca uleiul se cadă picur de picur într'a mea. Când n'a mai fost rămas decât un singur picur, deavolul voi să mă oprească, dar atunci, un inger cu sabia de foc se puse deodată între noi și zise: „Lasă-i voia liberă. Dumnezeu va judeca asupra lui.” Și astfel au luat și ultimul picur de ulei.

Apoi mă cuprinse o frică nespusă. A cui e candela?” îngânai eu arătând spre candela ce se stingea.

„E sufletul fiului tău!”

În clipa aceasta lumina se stinse, ingerul își acoperi fața, iar deavolul scoase un strigăt de biruință.

Mă trezii paralizat de frică și scaldat în sudori reci; — era ziua albă. De odată ușa se deschise și servitorii îmi puseră la picioare trupul zdrobit bucăți al unui tânăr și al unei fete. Tânărul — era fiul meu! El voi să-și steie iubitei sale într'ajutor lafugă, și astfel împărți soartea, pe care eu o am fost gătit-o ei.

Auzi tu, Robert, ce-ți spun? Aceasta s'a întâmplat înainte cu douăzeci de ani, în noaptea de Crăciun, în noaptea cea sfântă a Domnului! Din ora aceea amuți țara mea și nu mi-am mai putut afla odihnă”.

Moșneagul scoase un geamăt înăbușit; tânărul ședea însă tăcut, uitându-se plin de frică și compătimire tot odată, în sus, la bătrânul, care se înălțase în toată mărimea staturii sale.

„Tu, copile, mi-ai auzit mărturisirea, acum, în sfârșit, doar voi putea muri! Dar oare, ierta-va Dumnezeu din cer, păcatul meu?”

În clipa asta începu să sune clopotul capelei din castel, care amuțise de atâta vreme. Ușa ce ducea din sală, în sus spre capelă, să deschise în laturi, și în fundul bisericii viu luminate, se vedea pruncul Isus, culcat în iesle și încunjurat de ingeri.

Și ducele ridicându-se merse șovăind, până la ușa și căzu în genuchi. Iar din înălțime se auzi răsunând un glas blând: „Ascultă, o născuțule din țărăni! Christos veni în lume ca să sufere pentru frații săi, și muri ca reconciliatorul omenimii păcătoase! Mare a fost păcatul tău, dar tu te-ai pocăit și Dumnezeu e milostiv! Mori în pace!”

Atunci bătrânul își intoarse capul înapoi și văzu un inger, în vestmânt alb, plutind deasupra candelăi de aur, a cărei flacăra se stingea, o strânse la sânul lui, zburând cu ea la cer. Iar ducele căzu în brațele tânărului, care îngenunchiase îngă el, rugându-se, și în glas sârbătoresc, ca și cântată de ingeri se auzi răsunând din înălțime, vechia și cucernica cântare de Crăciun:

„Noapte tăcută, noapte prea sfântă!”

(trad.)

Enea P. Bota

„Cei cu manifestul comitetului?”

Gazeta Transilvaniei ne pune întrebarea asta în primul ei articol de Duminică și noi ne grăbim să dăm spre orientarea opiniei publice românești următoarele lămuriri: Redactarea unui manifest, care să fixeze în agitata situație externă actuală atitudinea solidară a neamului românesc din Ungaria, s'a hotărât — după cum se știe — în Noemvrie, la Arad, cu ocazia ultimei ședințe a comitetului nostru național. Manifestul a și fost redactat și trimis tuturor membrilor comitetului spre semnare. În restul timp însă, revirimente neprevăzute au dat în multe privințe caracter nou situațiilor externe și comitetul a găsit, că manifestul nu mai răspunde unor necesități politice atât de palpante ca înainte și, în consecință, — ascultând de-o imperioasă semnificație a evenimentelor — a amânat pentru momentul cel mai oportun publicarea manifestului. Comitetul n'a încetat o singură clipă să-și facă datoria de mare răspundere națională, dar natura excepțională a situației noastre politice i-a desenat și-i desenează încă și azi o linie de firească precauțiune și prevedere.

Imprejurarea, că manifestul a fost amânat, — precum și faptul, că președintele clubului deputaților noștri, d. Dr. T. Mihali, a avut înainte cu vre-o 10 zile o convorbire (după cum anunțase ziarul Az Ujság) cu contele Tiszá, a dat pretext de născociri fantastice, din cari unele au circulat și prin ziarele bucureștene și se mai mențin și azi prin coloanele mai puțin controlate ale presei vieneze și celei budapeștene. *) Ziarul Világ de pildă, — restălmăcind o știre fabricată în atelierul de informație a lui Neue Freie Presse — aduce azi, dimpreună cu alte ziare mai puțin cetite, vestea, că d. Dr. T. Mihali ar fi avut întâlniri în timpul din urmă cu ministrul președinte Lukács, cu scop să asigure în cadrele proiectatei centralizării a administrației câteva portofolii de comiți supremi pe seama Românilor. Ministrul președinte — pretinde numitul ziar — ar fi și convenit să numească în fruntea noilor comitate funcționari de stat de naționalitate românească.

Știrea aceasta, dimpreună cu toate celelalte de aceeași natură e lipsită de orice temei de adevăr, fiind de proveniență pur fantesistă. Nici unul din reprezentanții noștri politici n'a schimbat o singură vorbă cu nici unul din reprezentanții politicei guvernamentale ungare în chestiuni de asemenea natură. Toate combinațiile arbitrare și tendențioase ce s'ar face și de aci înainte de presa străină, trebuie privite cu cea mai mare neîncredere din partea opiniei publice românești.

În ce privetșe „culisele” reproșate de Gazeta Transilvaniei, ținem să constatăm că da în politică sunt momente, cari dacă ar fi date publicității, n'ar aduce nici un bine, ci ar împiedeca numai — succesul. Spiritele de acest fel sunt deci deplasate și autorul lor nu tradează o înțelegere a situației noastre.

Programul de muncă al guvernului pe 1913. „N. W. Tagblatt”, scrie, în legătură cu audiența dlui Lukács la M. Sa, un articol în care dă mai multe comunicații importante asupra viitorului program al guvernului. Spune că însemnătatea audienței de Sâmbătă a dlui Lukács o mărește și împrejurarea că M. Sa a aprobat întru toate programul de muncă al cabinetului ungar pe anul 1913. Amănuntele acestui program se vor cunoaște însă numai din vorbirea de anul nou a ministrului președinte. Prima datorie pe care și-a impus-o guvernul, e crearea reformei electorale. D. Lukács va invita opoziția să ia și ea parte la dezbaterile proiectului de reformă electorală. În cazul însă că ea nu va urma acestei invitații, atunci reforma va fi dezbătută și votată

fără concursul opoziției. După votarea reformei ministrul președinte va depune pe biroul camerei proiectul despre noua arondare a cercurilor electorale. Prima alegere făcută pe baza noiei legi electorale va avea loc în primăvara anului 1914. Dacă nici până atunci guvernul nu va ajunge la un compromis cu opoziția, atunci alegerile din 1914 vor fi chemate să hotărască soarta atât a guvernului actual cât și a opoziției.

În programul guvernului ocupă un loc însemnat și inaugurarea unei noi politici comerciale, pe care o reclamă situația internațională schimbătoare. Guvernul se va ocupa în cursul anului viitor și de statificarea administrației. Deodată cu reforma electorală, guvernul va trece prin cameră și proiectul despre modificarea regulamentului intern al camerei.

În cercurile guvernamentale din Ungaria, audiența de Sâmbătă a dlui Lukács se socotește ca un mare succes al guvernului și al majorității. Aprobarea proiectelor din partea M. Sale înseamnă după părerea lor, că M. Sa are deplină încredere în politica urmată de cabinetul dlui Lukács.

Garda parlamentară. M. Sa a sancționat legea asupra organizării unei grde parlamentare. Aceasta va lua, așadar, ființă încă în primele săptămâni ale anului 1913. Legea provăzută cu sancționarea M. Sale va fi publicată în unul din cei mai apropiați numeri ai monitorului oficial.

Proiectul dlui Lukács a primit sancțiunea prealabilă. Semioficiosul guvernului, „Budapesti Tudósító”, scrie în numărul de ieri următoarele:

Primul-ministru al Ungariei fost primit Sâmbătă înainte de amiază într-o audiență de o oră de M. Sa. Asupra rezultatului acestei audiențe ni se comunică din loc competent: **Maj. Sa și-a dat învoirea prea înaltă ca proiectul de reformă electorală al guvernului să fie prezentat camerei.** În consecință d. Lukács a luat de urgență dispozițiuni pentru convocarea camerei pe 31 Decembrie. În ședința aceasta ministrul președinte va înainta camerei proiectul reformei electorale, rostind cu acest prilej un discurs mai lung.

Așadar, ceea ce am prevăzut s'a împlinit. Grație măsurilor luate de contele Tiszá, reformele militare au trecut prin camera ungară fără nici o greutate. Viena a primit tot ce a cerut. Viena e mulțumită cu guvernul cuminte prezidat de Lukács și pentru bunele servicii ce i-a adus la timpul său, îl răsplătește astăzi după cuviință. România oficioasă și opinia publică din România au primit și de data aceasta un ghiont diplomatic dela iubiții aliați de astăzi și „frați de arme de mâne” — vorba dlui Iorga.

Istoria se repetă.

Când conflictul izbuonit din cauza anexiunii Bosniei amenința monarhia cu grele complicațiuni și dorobanții români steteau la Dunăre, gata să intre în foc și să-și verse sângele pentru „iubiții aliați”, aceștia ne pregăteau în parlamentul din Budapeșta așervirea pe veacuri prin monstruosul proiect al lui Andrassy — astăzi când aceeaș Românie, acelaș jandarm credincios al intereselor Triplei Alianțe își periclitează propriile interese din pricina prietenilor din Viena și Budapeșta, aceștia își făuresc mai departe armele menite să ne subjuge pe noi cele 4 milioane de Români din monarhie și să asigure supremația elementului „care susține monarhia”, desăvârșindu-și opera prin proiectul lui Lukács, făcând nu mai puțin monstruos al șovinismului maghiar decât acela pe care l-a prezentat contele Andrassy parlamentului din Budapeșta în toamna anului 1908.

Deslușiri și iar deslușiri.

Arad, 30 Decembrie.

Sistemul de guvernare al acestei țări e o enigmă atât de complicată, încât aproape e fără păreche în istoria neamurilor, pentru că deocamdată dearându-l a amestec capetele alor câteva milioane de oameni. Și nu numai aceste milioane de oameni privesc ca o enigmă sistemul, ci înșiși năsdrăvani făuritori ai sistemului, cari atât de unilateral și mărginit concep stările de toate ordinele ale acestei țări și socotesc că în cadrul unui principiu de guvernământ pot cuprinde totul, pot folosi toate capetele de oameni, a căror construcție vreau să o cioplească, să o netezească, s'o uniformizeze.

Monstruoșitatea aceasta a sistemului care nedreptățește și calcă în picioare toate principiile hotărâtoare de hotare etnice luptate și câștigate în decursul timpurilor de neamuri, — monstruoșitatea aceasta nu adesea a fost deslușită, prinsă în linii strălucitoare, favorabile pentru națiunea cărmace, — enigma părea că-și deschee organismul lăsând să se vadă regularitatea și țaria nervilor cari se concentrează într'un punct: *în Budapeșta!* Deslușirea guvernărilor însă era întunecată de liniile groase și negre ale realității lucrurilor, cari aruncau altă lumină și-și arătau organismul lor separat, supus unei alte mânuiri. Dar realitatea crudă trebuia din nou întunecată, acoperită de vălul magic al viziunii, — altă deslușire. Reacțiunea realității e evidentă...

Și iată-ne azi în fața unei alte deslușiri, nouă-nouțe, scoate din plămădirea cea mai din urmă a aluatului al cărui trup e ideea de stat național maghiar.

Organul sovini „Budapesti Hirlap” dă din nou guvernărilor rețeta educației naționale; de data asta rețeta e adânc motivată. Anume: o cultură maghiară a țării azi întâmpină greutăți, pentru că țara nu se închină întreagă la acelaș ideal, că nu e uniformitate de simțire, boierimea ungurească are cultură străină, școlile și bisericile străine cresc un spirit contrar condițiilor fundamentale ale existenței maghiarilor, o cultură unitară maghiară a țării are trebuință de *aceeaș limbă, aceeaș simțire și aceeaș voință, aceeaș conștiință.* Date fiind aceste greutăți se impune în mod natural o activitate centralizatoare, iar dacă e vorba de vot universal, acest vot deocamdată să cuprindă numai acea putere centralizatoare, deci trebuie să aibă o față care să corăspundă nevoilor inerente ale maghiarilor. Trecând greutățile, netezind cu ghiotura terenul, atunci, da, votul universal trebuie să aibă fața umanitară, așa cum a fost scornit de alte nații luate, cari s'au bucurat de alte împrejurări favorizatoare...

Doar o slabă licărire de nădejde au avut Ungurii până acum în idealul lor suprem, anume în procesul repede și sigur al maghiarizării orașelor unde se stinge zi de zi orice reacțiune a neamurilor nemaghiare. Procesul zice ziarul respectiv se datorește burghezimei maghiare și țărânilor chiar. Însă ce fac guvernămții? La rândul lor să se îngrijească de educația țării în spiritul culturii unitare, deci să vadă de biserici și școli...

Ce zic naționalitățile, cu ce răspund? Pot îngădui siluirea realității din partea nației dela cărmă, pot rămânea despoiate de drepturile ce le compet în baza activității culturale și economice cu trebuinți aparte, naționale?

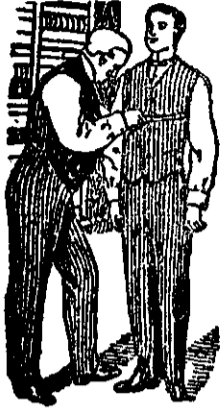
Niciodată n'a fost mai imperioasă decât acum reacțiunea naționalităților, chemate a îndruma, direcționa într'alt chip sistemul de guvernare, de a zdrobi enigma și a pune baze sănătoase reale acelu sistem, care să corăspundă necesităților tuturor locuitorilor acestei țări.

Politica centralizatoare într'un moment potrivit poate să aprindă focuri, a căror flăcări nu se vor mai putea stinge, ele vor arde tot putregaiul, iar la lumina lor curățitoare se vor vedea stări de lucruri adevărate, neîmpânzite de ceața „principiilor” de nedreptate și siluire cu ajutorul cărora vreau guvernatorii acestei țări să ridice templul culturii unitare maghiare...

*) Noi n'am înregistrat această convorbire după ce eram informați prealabil, că nu e de natură să intereseze politica noastră națională. Red. „Românul”.

Bereczky Zoltán

atelier de croitorie pentru domni
Cluj—Kolozsvar. In colțul străzilor
Unité și Rozsa. —

Magazin permanent
de materii din țară și
străinătate pentru
toate sezoanele. Co-
mandele din provincie
se execută prompt.
E suficient a se tri-
mite o haină eroită

:: bine ::

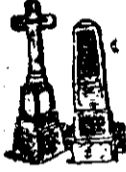
(Be 157-80)

(Be 88-52)

Premiat cu diplomă dela corp. meseriașilor.

Botházy László,

sculptor și întreprinzător de beton
și piatră de artă, depozit de nisip.
Nagyvárad, — Erzsébet-utca.

Primesc ori-ce lucrări ce se refer la
bransa mea precum lucrări la edi-
ficii și cripte cu diferite expoziții,
de piatră și marmoră, apoi cruci,
monumente, etc. — Lucrez în beton
cu mare pricepere, precum caldă-
răm de beton, canale, poduri de
beton cu fier, table de ciment, bazine de asfalt.
Trimit desennu și catalog. — Voiesc să atrag
atenția on. public prin lucru bun și prețurile ieftine.
Liferez pietri și nisip în cant. mare.

Cea mai ieftină sursă de cumpărat!!

Am onoare a aduce la cunoștință on. pu-
blic din Arad și provincie, că în atelierul
propriu țin cele mai moderne

pentru bărbați, — femei și copii. **ghete**
Principiul meu este: ghetele din magazinul să fie
pregătite din materialul cel mai bun. Ghetele de
fabrică nu țin deloc în depozit. Execuție după
măsură, cu prețuri ieftine. La comenzile din
provincie e suficient a se trimite desennul pi-
etorului. Rog on. public să se convingă despre
execuția elegantă, durabilitatea și ieftinătatea
ghetelor executate în atelierul meu.

(Ca 424) Roagă binevoitorul sprijin:

Gara Miklós atelier de ghetele
pentru domni și
femei

ARAD, strada Hunyadi nr. 3.

ILIE BURĂ

lăcătuș artistic și pentru zidiri,
BISERICA-ALBĂ Str. Orșova Nr. 4 (casa proprie).

(Bu 110-60)

Primește ori-ce lucrări de bransa aceasta
precum: stringerea cu fier a zidurilor, pre-
gătirea de porți și garduri de fier, bal-
coane, trepti, îngrădiri de morminte, cămine
și cuptoare etc. executate artistic și prompt.
Primește totodată spre efectuare totfelul de
reparaturi atingătoare în bransa aceasta
pe lângă prețuri ieftine și serviciu punctual.

Vin de deal.

Din anul 1912 à 60 Cor.
" " 1910 " 70 "
" " 1908 " 80 "
Rizling 1902 " 90 "

se capătă la:

Aurelia Dr. Petran
Arad, str. Lázár-Vilmos nr. 4.

Pe 668

Premiat la a. 1902 din partea expozi-
ției Industriale din Becicherecul-mare.

BERBERSZKI MIKLÓS

păpucar, (Be 30-70)

— Nagybecskerek. —

Liferează în țară și străinătate păpucci de
piele, păslă, mătase și catifea, pentru băr-
bați, dame și copii cu prețurile cele mai
ieftine. Serviciu prompt. — Catalog trimis
gratuit. — Revizătorilor li-se dă rabat.

D. CEPENARIU

croitor pentru domni

Bistrița str. Lemnelor 41.

Magazin perma-
nent de specia-
lități de materii
veritabile en-
gleze, cari sa-
tisfac și gustu-
rile celor mai
moderne.

Haine și pardesii

pentru domn
după croiul cel
:: mai nou ::

Ce 193-30

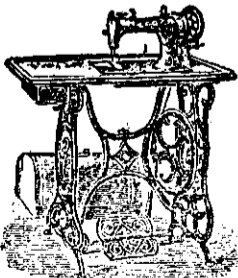

Atelier mecanic și electrotehnic.

Beregszászy Antal Z.

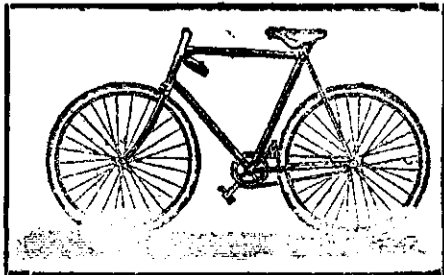
Vârșet-Versecz str. Deak Ferenc nr. 10.

vis-à-vis de biserica românească

Execută totfelul de lucrări
în bransa aceasta și anume
mașini de cusut, biciclete,
gramofoane, aparate pen-
tru cinematografe, apa-
rate fotografice, instru-
mente speciale și brevete.
precum și introducerea
curentului electric și
rețea telefonică, — cu
prețuri ieftine.

Serviciu prompt și conștiințios.

Be 375-31

Cafea Palermo prăjită cu
renumitul prăjitor electric
al spițeriei

Dürr Gusztáv

Această cafea în urma calității ei azi
nu mai trebuie să mai lipsească din nici o
gospodărie, atât ca și cafea neagră, cât și
cu lapte e foarte spornică și excelentă.
Mirosul și aroma ei e fără păreche, o mai
bună cafea ca și aceasta nu mai există
alta; se vinde în pachete originale plombate
de câte 1/8, 1/4 și 1/2 klgr. Zilnic prăjire
proaspătă.

Spițerii și aromate fine,
poame sudice proaspete:

Cormale, mallow, smochine de Smirna, za-
hăr și poame presate. Ciocolată și caramel,
bomboane de salon.

Zaharicale pentru Crăciun

pentru pomul de Crăciun, diferite calități
proaspete.

Totfelul de

bomboane, mixtură, franceze

în cutii elegante, dela calitatea cea mai
ieftină până la cea mai fină. Romuri veri-
tabile din Anglia și din patrie.

Cognac și licheruri!

Poame proaspete. Prune de Bordeaux
și ananas proaspăt.

Tea!

mixtură de Aesan, imperial și regal verita-
bil. Soiuri Pecco, Mandarin și Schuchon.
Depozit de

vinuri-șampanii

Törley József și soțul, Talisman și Casino se Lo-
uis Eranaois Transylvania, Vin brut, Monopol.

Totfelul de

sălbătăcii și galige tăiate,

cu prețuri foarte ieftine.

Dürr Gusztáv

Prăvălie de delicatose, aromate și vinuri-șampanie,

Arad,

vis-à-vis de primăria orașanească.

În edificiul „Victoriei”.

Bu 679

Telefon pentru oraș și comitat nr.-ul 118.

MASINI

pentru industria cimentului,

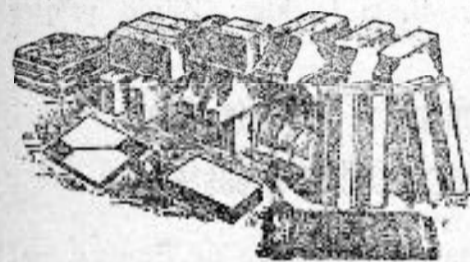
Fabrică pentru țevi de ciment, presă pentru table de ciment și aranjează fabrici complete din ciment

Hazai fémlmez és gázmentgyári gépgyár r.-t.

BUDAPESTA, VI., Belfer Ferencz-u. 66.

TELEFON: 93-13.

(Ha 140-130)

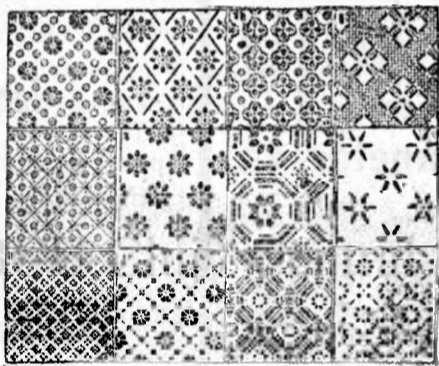

(Bo 423-)

Bozsó Mátyás

fabrică de ciment și întreprindere de zidire

Alba-Iulia (Gyulafehérvár)

Execută: pavimentări de terazzo, — granit, — mozaic, — beton, — cheramit și — mozaic: precum și canale de beton și fundamente pentru mașini, lucrări de ciment și beton, iesle, fântâni arteziane și basenuri, poduri etc. cu prețuri moderate; serviciu prompt.

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marea originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

„Crema-Margit“ e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil. ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

(Fo 225-100)

ARAD.

CEL MAI BUN ȘI MAI IEFTIN ASORTIMENT pentru rea ornamentelor bisericesti, pentru toate bisericile gr. or. române și sârbești.

Anume: Odăjdii colorate și negre, acoperiminte, prapori mari, steaguri pentru biserică, candelă, cruci, baldachin, ripide, icoane sfințe, icoane ruse și de toffelul, icoane istorice, etc. etc.

In atelierul meu pregătesc cel mai bogat iconostas și morminte sfințe pe lângă prețurile cele mai avantajoase.

(I 208-)

Cele mai moderne pălării prețești.

Haine pentru domni preoți, brăne și camlăfice. Pregătesc bine și prompt vestiminte prețești, căci am un croitor foarte isteț. La dorință dau detaluri și toffelul de modele. Asigur cumpărătorii mei, că vor fi serviți în modul cel mai bun, căci am numai materie de prima calitate și cea mai bună, dar vând mai ieftin ca ori unde în alt loc Comandă ezech momentan în modul cel mai prompt și conștient.

CATALOG ILLUSTRAT TRIMIT GRATUIT.

Cerând comande abundante, rămân cu stimă

Nicola Ivkovic, Ujvidek

Strada Duna n-rul 10, (Casa proprie.)

Ne rugăm de sprijinul onor. public românesc.

In prăvălia românească de coloniale și delicatose a lui

Gheorghe Ștefu

din Arad, str. Deák-Ferenc n. 7.

Telefon pentru Arad și provincă 881.

Se află în cea mai bună calitate: cafea de tot soiul, zahăr, thea, prăjituri la thea, portocale, lămâi, smochine tescuite și în cunună, struguri de malaga, strugurei (stafide) pentru plăcinte, curmale (datolya) franceze, fructe zaharicate, Chocholată de Suchard, Cacao, rahat, halva, prune uscate de Bosnia, alune din Italia, mandule, nuci, mac, praf de copt prăjituri de Dr. Oetker, tot soiul de bomboane de chocholată, dela fabrica Heler din Viena, zaharicale și tot felul de podoabe de Crăciun (și pentru pomul crăciunului), tot soiul de fructe în sticle de dunst, diferite pecmezuri de fructe;

Vinuri fine de Tokai și Maderat, rachiu de prune și comină (drojde), toate acestea dela direct-producenți, rum de thea, tot soiul de rachiu dulci (liköruri) din cele mai gustoase, șampanie din Franța și patrie;

Pești: Alfisch, sardinii franceze în oleiu, ringle, păstravi, heringi afumate, precum și tot soiul de pești în saramură (murătoare);

Icre roșii, masline, cașcaval și brânză de burduf de munte din Brașov, toffelul de cașuri: ementhal, rockfort, trapista, óvári, imperial etc., unt de cel mai fin și lapte din pusta episcopului românesc;

Șuncă de Praga, cârnați și slănină de Dobrițin etc.; — Precam și tot soiul de articli, ce aparțin acestei băcănii.

Comandele din loc și provincă se efeptuiesc momentan și se spedează punctual. — Cele din loc se trimit acasă cu băiatul din prăvălie.

∴ — Din provincă se pot face comandele prin telefon. ∴

Sc 628

Ne rugăm de sprijinul onor. public românesc.

Din camera română.

Două mari discursuri. — D. Iorga despre politica externă a României. — Ce primește România dela monarhie în schimbul serviciilor ei de aliată?

București, 16 Dec. v.

Ieri, Sâmbătă, s'a început în camera română discuția asupra adresei răspunsului la Mesaj. După cum am mai anunțat, partidele guvernamentale și partidul liberal au hotărât să voteze fără discuție, atât în cameră cât și în senat adresa răspunsurilor la Mesajul Tronului. În ședința de Sâmbătă n'au vorbit decât dnii Iorga, naționalist și Fortunescu și Grădișteanu independenți. D. Iorga a vorbit pe larg și cu competența unui mare istoric, despre raporturile României cu Austro-Ungaria, Rusia și Bulgaria, izistând asupra felului cum sunt tratați Românii din Ungaria și din Bucovina. În aplauzele generale ale camerei, d. Iorga a arătat, cu o admirabilă claritate și cu o rară putere documentară, cum azi ca și în alte împrejurări, Austro-Ungaria e avizată într-o măsură incomparabil mai mare la sprijinul României, decum are România nevoie de ajutorul monarhiei. Cu toate acestea însă, Austro-Ungaria n'a făcut și nu face nimic pentru respectarea drepturilor naționale ale Românilor din Ungaria și din Bucovina.

Reproducem mai jos părțile mai însemnate din admirabilul discurs al dlui Iorga, precum și o parte a frumoasei vorbiri pe care a rostit-o d. Grădișteanu, dimpreună cu energicele cuvinte spuse de d. Titu Maiorescu la începutul ședinței de Sâmbătă.

Apelul dlui Titu Maiorescu.

D. ministru președinte și ministru de externe spune următoarele:

Aduc la cunoștința adunării că ieri cu prilejul discuției la adresă în senat, de acord cu opoziția s'a renunțat la discuție și proiectul a fost admis în unanimitate. Acest fapt s'a întâmplat în urma evenimentelor externe. Camera nu e ținută să adopteze această părere, putând decide cum crede.

Țin să spun că efectul a fost mare și faptul că nu s'a discutat chestiunea externă a făcut o impresie admirabilă în țară și străinătate. Rog pe membrii din opoziție să binevoiască a-și însuși această procedare.

Guvernul actual are întreaga răspundere pentru modul cum a știut și știe să apere interesele țării (aplauze). Va veni ziua când guvernul va putea spune tot ce trebuie de spus, fără să fie prejudiciate interesele naționale ale țării (aplauze).

D. Em. Costinescu, citește declarația pe care a făcut-o Vineri la senat d. Brătianu (minoritatea aplaudă).

D. T. Maiorescu: Guvernul ia act cu mulțumire de declarația citită de d. Costinescu în numele partidului național-liberal.

La guvern dlor, sunt două partide cari prezintă aceeași idee. E posibil că în viitor vor mai fi și alte partide de guvernământ. Azi partidele cu răspundere de guvernământ sunt partidele național-liberal, și conservator și conservator-democrat. Celelalte partide nu sunt partide de guvernământ și cu răspundere.

Dacă aceste partide au declarat că aduc omagiile lor Maj. Sale, în ce privește desbaterea Adresei, partidele de guvernământ declară că sunt unanime în a nu mai discuta Adresa.

Dacă va veni vre-o interpelare, a unuia dintre dvoastră, o voi considera-o în modul cel mai larg posibil.

Guvernul se abține de a mai lua parte la această desbatere dacă cineva va lua cuvântul (aplauze).

Discursul dlui Iorga.

A vorbi în aceste împrejurări e o datorie nu din partea altora ci din partea mea. În ce privește politica externă partidele conservatoare și liberal urmează aceeași linie de conduită. În ce privește politica externă, mie mi s'a răspuns prealabil de d. prim-ministru. Naționaliștii democrați au datoria ca în aceste momente să-și spună părerile lor, să-și exprime idealul lor național. În momentele acestea trebuie să fim desbrăcați de pasiunile de partid și momentul actual impune ca punctele de partid să fie înlăturate.

Împrejurările au cerut ca să avem un parlament compus din toate forțele neamului, azi când o împărăție se sfârșimă și pe ruinele ei se ridică alte state.

Chestiunea Dobrogei.

Mesajul își exprimă mulțumirea că avem în cameră reprezentanții întregii națiuni. N'am înțeles la ce se referă acest pasaj, d. raportor însă a spus că e vorba de aleșii din Dobrogea. Aș fi dorit ca aleșii din Dobrogea să fie de acolo și să reprezinte aspirațiile acestei țări românești.

Nu înțeleg de ce când se vorbește de Dobrogea se arată o teamă ca să nu ne fie luată. Dobrogea e a noastră, luată de națiunea română și noi n'avem a ne teme de nimeni (aplauze). D. Iorga arată apoi că Dobrogea este a noastră din cele mai vechi timpuri referindu-se în privința aceasta la o comunicare pe care dsa a făcut-o la Academic. Noi când am reluat Dobrogea am trimis țărani acolo, dar le-am ridicat drepturile politice. Trebuie să se știe că țărani noștri au cucerit ceea ce noi am consfințit apoi. Nu înțelegem deci sentimentul de frică ce se arată la noi.

D. Iorga arată care e judecata istoricului și a omului politic.

În cameră trebuie să se discute politica externă, căci de aci pornește orientarea în politica internă.

Părerile dlor Maiorescu și T. Ionescu.

D. Iorga vorbește de spiritul dela noi după războiul dela 1877 și citește un articol al dlui Titu Maiorescu apărut într-o revistă germană, prin care dsa se întreba ce poate să însemne un principiu de Hohenzollern pe un tron românesc. D. Maiorescu cere o apropiere cu monarhia austro-ungară.

D. Maiorescu spunea atunci că trebuie să ne îngrijim de soarta Românilor din toate țările, azi nu o mai poate spune, de aceea vom reaminti cuvintele de atunci ale dsale prin cari spunea că în Rusia Românii sunt în împrejurări grele. În ce privește pe cei din Transilvania n'avem decât să ne uităm la cei din Bucovina și s'a adăugat că imprudența politicii Ungurilor nu va putea merge alături de politica Românilor.

Vedeți dlor, că e de datoria mea să interviu în discuție, căci d. Maiorescu m'a pus în cauză făcând declarații că banca ministerială nu va răspunde la nici o discuție.

D. Iorga citește alte articole ale dlui T. Maiorescu, care se referă la atitudinea noastră și la noi. Ce s'a făcut pentru Românii din Bucovina și Transilvania? Nimic!

Românii bucovinici și transilvăneni

D-lor, d. Maiorescu n'a făcut nimic prin intervenția sa la monarhia Habsburgică, de a eu care pot vorbi vă spun că oficialitatea striacă rutenizează pe Românii din Bucovina.

D. Xenii: Dar ce s'ar fi putut face?

D. Iorga: Întrebă pe domnealul (pe d. Ta Ionescu.)

Biserica din Bucovina e rutenizată domnilor, cultura românilor se pierde în Bucovina, elementul românesc e pierdut (aplauze).

In Transilvania mai e nevoie să vă spun că e situația? D-voastră știți că în Transilvania a fost adus un vlădică grec care are merit să desnaționalizeze pe români. Ce a făcut a narhia vecină pentru frații noștri? Nișic!

In parlamentul din Pestu deputații noștri și primiți în mod foarte dureros, iar parlament unguresc face legi cari cad foarte grea asupra fraților noștri.

D. Iorga amintind despre discursul unui deputat român în parlamentul din Pestu cărui s'a cerut să vorbească despre d-sa, spune că răspunde aci, că nu s'a făcut nimic de oficialitatea ungară pentru Românii din Transilvania. Românii nu sunt respectați, asociațiile lor, serica, școala sunt desființate. Acuma e meritul domnilor de a putea face ceva pentru frații noștri.

Politica Austriei nu stă astăzi pe roze. Că mașia ei, dacă va continua, așa cum s'a precizat, Austria va dispărea. Gândiți-vă dlor că bii de două ori s'au răscolat împotriva Austriei din parlamentul lor s'a vorbit răspicat împotriva Austriei. La noi însă nu s'a făcut nimic. Austria ține să mai păstreze o parte din si lăia ei la noi, trebuie să-și schimbe altă față de Austria noi trebuie să facem pentru toți Românii (aplauze prelungite)

Nu facem dlor irendntism, căci ireder nu se anunță ci se face.

Politica Austriei

Eu nu știu dacă România are legătură cu Austria; dar chiar dacă ar fi acest ele nu pot, nu trebuie să jignească stăruințele noastre naționale. Nu înțelegem să se propoie politică de basculă. Dar din moment ce e o tradiție politică noi avem dreptul să o interpretăm națională a acelei țări.

D. Iorga citește un articol din Gazeta Transilvaniei, care spune că România să fie legată la ochi de Viena. Românii a ne cer să intervenim și să ne indeplinim potrivit intereselor generale ale românilor tem noi oare să nu răspundem acestor cerinți?

Războiul balcanic.

Dar domnilor, războiul din Balcani ne arată că sentimentul naționalităților a răsbăt în a azi popoarele se conduc singure, fără să da politicii puterilor.

Aliații vor să pună zăgaz atât influenței austriace cât și rusești. Interesul nostru e trăim în liniște cu acești aliați. Bulgarii au ceva acum în 1912, noi ce-am făcut, ce spune alții c'am făcut? România cu 6 mil din regat și alți 6 milioane subjugată nu a nimic (aplauze).

Citește un articol al dlui Take Ionescu re pledează pentru o confederație balcanică modul cel mai călduros. Broșura dlui T. din 1891 cuprinde păreri pe cari eu mi șesc cu voia autorului (maritate). Urez Ionescu, care azi nu poate vorbi, să urerile sale din 1891. În ce privește graniței, dnii miniștri vor cere păreriștilor și vor hotărâ ce trebuie să

Din lipsă de spațiu suntem silit să pe mâne publicarea rezumatului ce din frumosul discurs al dlui Grădișteanu.

Dr. Balázs Emil

Institut pentru consultațiuni medicale, Timișoara-centru, Palatul Dauerbach

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen. Operarea polipilor și a formațiuni cu aceleași raze. Electroliză. Metode electrice de vindecare. Massage electrice. decarea bolilor de beșică prin electricitate. (Ba

Consultațiuni pentru operare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 Celor din provincie cărora es recere îngrijire mai îndelungată, le stă la dispoziție camere confortate

Luarea internațională.

Tratatul de pace.

Londra. — Contrapropunerile delegațiilor au surprins pe delegații statelor aliate. A doua zi din urmă s'au retras pentru a se consădi din nou. Peste puțin timp s'au reîntors și au făcut declarații identice. Delegații bulgari au declarat că, contrapropunerile Turciei sunt inacceptabile și asupra lor nici nu se mai poate discuta. Dacă delegații turci nu vor face alte propuneri acceptabile, atunci Bulgaria se află în fața unei noi situații. Delegații greci au comunicat că propunerile statelor aliate și acelea ale Turciei sunt atât de contradictorii, încât asupra lor nici nu se mai poate discuta. Delegații sârbi au spus, că propunerile Turciei sunt atât de neplăcute, încât orice discuție este de prisos. Delegații turci au încercat cu diferite argumente să dovedească legalitatea propunerilor lor, spunând că acele propuneri nu se referă numai la formele pe cari Turcia voiește să le introducă, ci și la conținutul lor, și că nu ar fi vorba de cedarea unor teritorii. Astfel, au spus delegații turci, statele aliate au declarat înaintea izbucnirii războiului, că scopul lor este de a îmbunătăți soarta fraților din Turcia europeană, iar nu cucerirea de noi teritorii.

Delegații turci și-au luat angajamentul să se conformeze cu guvernul turc observațiile făcute de statele aliate. Delegații balcanici au declarat că vor accepta afară de cei greci, cari s'au retras.

Berlin. — „Berliner Tageblatt” află din Londra în timpul din urmă delegații bulgari și au urmat tratative neoficiale, și rezultatul este favorabil ca acela obținut în conferința de la Londra. Nu este exclusă posibilitatea ca o înțelegere să se stabilească tocmai atunci când în tratativele din conferința de pace e pe punctul să dispară cu desăvârșire o asemenea spe-

Contrapropunerile Turciei.

Londra. — Agenția „Reuter” află, că conținutul turcesc au fost următoarele: 1. Adrianopol va rămâne sub administrația a Turciei; 2. Macedonia va fi transformată într'un principat, având capitală Salonica; 3. suzeranitatea sultanului, dar guvernul va fi ales de statele aliate; principii trebuie să fie protestant și de un stat neutru; 4. Albania va fi autonomă, sub suzeranitatea sultanului și guvernată de un prinț din familia imperială, ales pentru cinci ani cu posibilitatea de a fi reales. 4. Toate insulele din marea Egeică vor rămâne Turciei; 5. Chestiunea creștină nu depinde de conferință dar va fi regulată de Turcia și de marile puteri.

Chestia insulelor.

Londra. — Contrapropunerile Turciei nu se referă numai la delimitarea graniței turco-bulgare și la insulele din marea Egeică. Grecia vrea toate insulele, pe când Turcia a propus ca toate insulele să rămână sub administrația sa, asemenea și insula Mitilene și insulele ocupate de Italiani. În chestiunea insulelor sunt interesate și unele dintre marile puteri. Rusia vrea să împiedece stabilizarea pe coastele mării de Marmara, cele insulele Lemnos, Imbros și Thasos să rămână în posesiunea Turciei. În caz contrar, Grecia va declara că statul quo al Dardanelor este ilegal și va cere să se înceapă negocierile în această privință. Grecia a declarat, că va accepta să rămână în posesiunea insulelor Lemnos, Imbros și Tha-

sos. Situația a devenit și mai dificilă în urma atitudinii Italiei, care a declarat că nu va restitui insulele ocupate de trupele sale.

Granițele Albaniei.

Londra. — Conferința ambasadorilor se va întruni la 2 Ianuarie n. Chestia independenței Albaniei încă n'a fost definitiv rezolvată. Rusia, Franța și Anglia cer ca teritoriul Albaniei să fie limitat între granițele sale geografice. Austro-Ungaria și Italia cer însă ca întinderea teritoriului Albaniei să se stabilească prin granițe etnografice. După părerea Austro-Ungariei, Albania trebuie să cuprindă mai ales teritoriile locuite de triburile catolice. Aceste teritorii se întind între Ipek, Djacova, Muntenegru și râul Drina.

Declarațiile ministrului de război rus.

Lipsca. — Intrebat de un ziarist dacă este adevărat că dispozițiunea cercurilor guvernamentale ruse e ostilă Germaniei, ministrul de război rus Suchomimov a declarat, că relațiile dintre cele două state sunt foarte amicale. Ministrul de război și-a exprimat speranța că situația se va clarifica în așa fel încât războiul va putea fi evitat. Guvernul rus urmărește o politică absolut pacifică.

Noile comenzi pentru marina română.

București. — „Adevărul” scrie: „Este bine cunoscut că guvernul nostru a hotărât să se acorde un credit de 25 de milioane pentru cumpana de noi unități în vederea sporirii marinei noastre militare. Astăzi faptul nu mai este un secret pentru nimenea. O comisiune compusă din ofițerii noștri de marină a fost de a vizita șantierele navale de unde urmează a se cumpăra noile unități și ni se afirmă că vasele sunt de-o construcție cu totul modernă și dispun de un perfect armament. Este sigur dar că flota noastră maritimă va spori cu două crucișătoare, fiecare de un tonaj de 1400, 31 mii cai putere și 36 mile iteală. Ambele crucișătoare, tipuri eclerori — fuseseră comandate de republica Chili. În urma stăruințelor depuse republica Chili a îngăduit ca livrarea unităților ei să se facă mai târziu. Fiecare crucișător costă pe stat 5 milioane. Celelalte patru unități sunt distrugătoare, construite în șantierele germane. Au un tonaj de 700 tone, 12 mii cai putere și 32 mile iteală. În ce privește armamentul atât crucișătoarele cât și distrugătoarele sunt armate cu tunuri cu repetiție.

Cu noile unități flota noastră militară de mare crește, dela un crucișător cu patru torpiloare și un brec de școală la trei crucișătoare, patru torpiloare, un brec de școală și patru distrugătoare. Negreșit cu aceste unități nu ne vom putea măsura cu flota rusească, față însă de flota bulgară care dispune de patru torpiloare a 90 de tone și un crucișător tip vechi, flota noastră poate paraliza orice acțiune a acesteia. Pe câte știm și diviziunea maritimă de Dunăre va fi sporită cu noi unități.

Cu ocaziunea sporirii flotei maritime române se va face printre ofițerii de marină o însemnată mișcare. D. vice-amiral Eustațiu va fi numit inspector general al marinei; d. comandor Bălescu va fi numit vice-amiral.

Intrevederea Mișu-Danefi.

Londra. — Indată după sosirea sa la Londra, d. Mișu noul ministru al României, a vizitat pe Dr. Danefi, cu care a avut o lungă consfătuire. După cum se anunță din cercurile bine informate, cei doi diplomați au discutat asupra fe-

lului în care va fi compensată România în urma războiului Bulgariaiei.

Barbariile grecilor.

Constantinopol. — Zekki pașa, comandantul armatei turcești de est telegrafiază că bandele grecești comit atrocități nemai pomenite în Albania. Unele localități au fost complet devastate, iar populația asasinată până la ultimul om. Grecii supun la cele mai grozave chinuri pe copii, femei și bărbați albanezi, apoi îi ard pe rug.

Serate politice și literare în Paris.

Paris, 27 Decembrie.

A patra sedință literară și politică a grupării de tineri entuziaști români dela Paris a avut loc ieri la orele 9 seară, în saionelă familiei fostului senator Em. Lăzărescu. Cu obșnuita-i și distinsa-i gentilețe dna Lăzărescu a făcut onorurile casei.

De data aceasta chestiunile politice au format obiectul preocupărilor principale. S-a discutat cu deosebire asupra atitudinii României în actuala criză europeană și s'au emis diferite păreri asupra șanselor tratativelor de pace dela Londra. D. Dr. Em. Boteanu a dat câteva lămuriri asupra armamentelor noastre și asupra lucrărilor de fortificațiuni din Dobrogea de Sud. Dsa a accentuat că politica noastră externă trebuie să fie mai energică și în ori ce caz mai conștientă de scopul ei final și de necesitatea luptei pentru marele ideal național. În acelaș senz au vorbit dnii Em. Stoenscu, Radu și Gabriel Pădeanu, St. Stănescu.

Apoi a luat cuvântul d. Mircea R. Șirianu care a ținut o însuflețită cuvântare scoțând în relief chestiunea Transilvaniei. În legătură cu politica externă a României d. Șirianu a făcut o expunere foarte amănunțită asupra luptelor naționale a puternicului și numerosului element românesc din Ungaria. Apoi dsa a citit capitolul despre luptele dela 1848—49 din lucrarea sa politică „La Question de la Transylvanie dans la politique européenne”, care va apare în curînd în limba franceză.

Făcând istoricul amănunțit al luptelor eroice dela 1848—49 și scoțând mai cu seamă în relief figura strălucită a lui Avram Iancu d. Șirianu a arătat cari sunt învățămintele acelei revoluții. Dsa a terminat printr'o comparație între timpurile de atunci și cele actuale și a făcut apel la iubirea de neam a tinerimei de care țara și neamul vor avea nevoie poate încurînd. Conferința a fost călduros aplaudată.

D. Alex. Em. Lăzărescu face mai multe observații asupra lucrării dlui Mircea R. Șirianu și-i exprimă elogiile și mulțumiri în numele celor prezenți. Trecându-se apoi la partea literară tot d. Alex. Em. Lăzărescu citește mai multe schițe și poeme sentimentale în formă de scrisori, cari au stors asistenței aplauze sincere. D. Lăzărescu a dovedit și de data asta că posedă frumoase însușiri de literat și ne-a făcut să sperăm și mai mult dela talentul dsale. A plăcut foarte mult și sonetul „Singurătate” care a trebuit să fie citit de mai multe ori. Asemenea a plăcut și o baladă pastorală, scrisă în metru antic.

Printre cei prezenți am remarcat pe dnii Ion Lugojanu licențiat în drept, Constantin Moțaș, Alfred Moșoiu, Mih. Rădulescu, avocat, etc. Asistența s'a depărtat la ora 10 cu impresiile cele mai plăcute.

Observator.

GHEORGHE MARITA

croitor pentru haine de bărbați și uniforme.

Magazin de pănuri din patrie și străinătate.

F 4 D, strada Weitzer János, numărul 19.

Aduc la cunoștință on. public român din Arad și din provincie precum și oner. tineri teologi și pedagogi, că cu datul de 15 Decembrie n. îmi voi strămuna atelierul de croitorie din strada Kossuth în strada Weitzer János nr. 19.

Schimbare de local. Aduc la cunoștința on. publică că prăvălia mea din bulev. Andrassy nr. 15 a fost mutată în același bulevard nr. 16, unde on. publică va găsi un asortiment mult mai bogat de tot felul de articli. Mare asortiment de reticule pentru femei, pielării și alte cadouri de Crăciun.

Cu stimă: **Hegedüs Gyula**, prăvălie de perii, articlii de toaletă, parfumuri, articlii pentru barbieri și întreprindere pentru împrumutare de mașini absorbitoare de praf. Telefon 505 Arad, bulevardul Andrassy nr. 15. He. 608

Bibliografie.

A apărut revista literară ilustrată săptămânală „**Cosinzeana**” Nr. 52—1912, cu următorul cuprins: Petronius: Ioan Agârbiceanu, art. Volăntă Poiană: Icoane, poezie. Georges Courteline: Invită-l pe domnu' la masă, trad. N. Iorga; Cugătări. Mihnea Olmaz: Făt-Frumos, poezie. A. Fogazzaro—D. Tomescu: Misterul poetului, roman. G. Vlădescu-Albești: Cântec trist, poezie. Flori de-o zi: Abonenților noștri. S. B.: O comemorare tristă. F. N. Un neam pierdut. R. M.: Copiii de azi. Ilustrații. Abonamentul e 12 cor. pe an. Intre abonații cari își plătesc abonamentul înainte pe un an întreg, se sortează la sfârșitul anului 25 biblioteci à 10 cor.

Cultura Creștină revista profesorilor de teologie din Blaj, cu următorul cuprins: Dr. Vic. Bojor: „Eu sunt... adevărul și viața”. Dr. I. Bălan: Limba liturgică în biserica Română (III. Articol final). Dr. Ioan Sâmpăleanu: Autonomia noastră bisericească (III. Articol final). Dr. Victor Macaveiu: Critica biblică modernă și învierea lui Isus Hristos (VI. Articol final). Cronică: Jacob Mureșianu (sr.): „Ce ție îți place, altuia nu-i face” (sr.) Cărți și reviste: Ioan Genț: Mângăierea sufletului (ar.); „Telegraful Român” (ar.). Telefon.

Noua Revistă Română de sub direcțiunea lui C. Rădulescu-Motru, cu următorul cuprins: Conținut: Răspunsul Corpurilor Legiuitoare la Mesaj. Actuale: Al. Tzigara-Samurcaș: Artistul I. Mincu (cu 3 ilustrații). C. Rădulescu-Motru: Autonomia școlii. Dr. I. Duscian: Petru Popotkin (cu o ilustrație). Cronică literară: Ion Trivale: „Amintiri” de Alexandru Ciura. — „Triptic Dramatic” de Pompiliu Păltănea. Literatură: D. Iacobescu: Nopti fantastice (versuri). N. Em. Theohari: Poezia lacurilor (Lacurile elvețiene). Discuții: A. Davila: In chestia alegerii dela societatea scriitorilor români. — Răspunsul lui M. Dragomirescu. Sp. Cegăneanu: Comisiunea monumentelor istorice. Insemnări: Români în Orient. — Un monument lui Vodă Știrbei. — Învățământul public în Bulgaria. — Premiul pentru chimie. Revista revistelor: Revisiunea științifică „V. Adamachi. — Luceafărul. — Anunțuri. — Ilustrațiunea română. — Foiaia țărânului român. — Le Théosophe. — Memento.

POȘTA REDACȚIEI.

E. B. A sosit prea târziu. Vom pune însă colinda. Poștea o dăm azi. Salutări.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Ludovic Vida, Orade. Abonamentul Dv. e achitat până la finea anului 1912.

Ioan Răzvan, Galsă. Sunteți în regulă până la finea anului 1912.

Ioan Petruțiu, Semniț. Am primit 20 cor. ca abonament până la finea anului 1912.

Dna Ida Dr. Ilca, Cluj. Am primit 14 cor. ca abonament până la finea anului 1912.

Liviu Dimitreanu, Cricău. Am primit 30 cor. ca abonament până la 1 Martie 1913.

Ioachim Miatu, Kevevára. Abonamentul Dv. e achitat până la 1 Septembrie 1913.

Octavian German, Hadrév. Suma de 30 cor. 20. fil. a fost computat în modul cum ne-ați comunicat Dv. pe mandat.

Tit. Momentan, Dej. Vă rugăm să ne anticipați suma de 14 cor. apoi primiți ziarul.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Cadouri de Crăciun și Anul-nou. Asortiment foarte bogat de specialități de bijuterii de aur.

Mare magazin de obiecte de lux din argint și tacâmuri de argint Asortiment foarte bogat de servicii de țigării, tabachere, bastone de argint. Ciasuri elegante de aur, argint și oțel. Ceasuri cu pendulă. În orice mărime. Dospărțământ special pentru obiecte din argint de China. Mărfuri excelente prețuri foarte ieftine.

Grallert J. és Fia.

clasornicar și bijutier

ARAD. bulev. Andrassy nr. 22.

Foile „Partidului Național”

„ROMÂNUL” și „POPORUL ROMÂN”

se află de vânzare la următorii depozitari:

București: G. A. Dușescu, Calea Victoriei 109.

Lugoj: Gheorghe Țăranu, „Librăria Minerva”.

Blaj: „Librăria Seminarială”.

Aviz.

Pe teritoriul comunelor Costina-Mihovei se află moșia „Florinta” proprietatea Fondului Religionar gr.-or. din Bucovina, în întindere de 200 fălcii pământ arabil, șes și de o calitate superioară, departe 6—7 km. de garile Părliași și Hatna și 9 km. de gara Ițcani și orașul Suceava din Bucovina.

Se caută un tovarăș cu cap. disponibil de 15.000 coroane, eventual un arendaș pentru a conduce s'au a i-se preda moșia pe timp de 9 ani. Moșia e luată în arendă de subsemnatul cu 48 cor. fălcea și este înzestrată cu acare moderne excelente ca: locuință cu 5 odăi pentru proprietar, locuință pentru servitori, șuri pentru trăsuri și mașini agricole, rotărie, ferărie etc. 3 grajduri pentru vite, din care unul pentru cai, unul pentru boi și vaci și unul pentru porci, încăpând peste 100 bucăți în unul, cotețe pentru paseri, coșere și hambare moderne și practice în care poate intra toată recolta de pe moșie, apaduct cu rabinet și pompe pentru incediu etc. etc.

Pentru informații mai detaliate doritorii sunt rugați a se adresa de îndată subscrisului.

I. V. Cocărlă.

Cosâna-Bucovina

(Co 667—)

Aviz.

Avem onoare a aviza mult onorații noștri mușterii cât și onoratul public, căci în magazinul nostru de ghete se poate cumpăra totfelul de ghete după moda cea mai nouă pentru domni, dame și copii cu cele mai modeste prețuri. Toate ghetele sunt fabricatul nostru propriu de mână, din cel mai bun material.

Vă rugăm a încerca și vă veți convinge.

Cu stimă:

A 521—25

Asociațiunea pantofarilor

(Arad) Czipészok Termelő Szövetkezete)

ARAD, Szabadság-tér nr. 14 „La cizma reșie”.

IUSTIN OLARIU, director executiv.

Kratochvill Ágoston turnătorie de lucrări de artă și firme.

BUDAPESTA, VII, Cserhát-u. nr. 22.

Tabele de firmă vărsate din bronz și zinc pentru oficii, medici, avocați, ingineri, arhitecți, execută frumos și modern. Cea mai mare fabrică în branșa aceasta în Ungaria.

Ba 116—280)

Gustați

Berea **SLEPING-car** din fabrica „Bragadiru”.

Manuale folosite și noi

pentru toate instituturile de învățământ precum și hârtie și revizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria **Flebler Sándor**, Arad Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1. (P: 307—100)

Se caută

un candidat de avocat

cu practică cu intrarea la 15 Ianuarie, pe lângă comunicarea condițiilor în cancelaria avocatului.

(Pa 705)

Dr. Ioan Papp,

Buteni (Körösbökény), com. Arad.

Un tânăr român,

în etate de 28 ani, absolvent al unei școli mai mare de vieri al statului ungar, având și practică mare la economie

Caută o deregătorie,

potrivită la un proprietar mai mare sau societate. Adresa la administrația ziarului nostru. (Co 647—)

Un candidat de avocat

caută cancelărie la 1-ma ianuarie st. n. Adresa a „Românul” (Ci 665—)

Candidat de notar.

La subscrisul este loc pentru un candidat de notar român. Se pretinde să aibe diploma notarială, să fie maiorean și apt a conduce cancelaria singur. Salarul lunar este 60. cor. viptul întreg și locuința. Locul se poate ocupa cu 1. ianuarie n. 1913.

Dorogos (u. p. Lippa) la 19. decembrie n. 1912.

David Dabici

(Da 670—)

notar cere.

Atențiune.

Se caută un român cu cunoștințe de tipografie și librărie, care ar putea cumpăra s'au arânda o librărie îmbinată cu tipografie, legătorie și papetarie modern aranjată și bine introdusă într'un oraș românesc. Capital necesar 10.000 cor. Informațiuni la directorul tipografiei dl **Dimitrie Bucevschi** și la proprietarul **M. Klinghoffer**, în Gura-Humorului Bucovina. (Po 688)